

OKT-NOV-DEC 2021

PRO JECTEN NIEUWS

Pro
biblio

STAND VAN ZAKEN PER 31 DECEMBER 2021

De Noord- en Zuid-Hollandse bibliotheken en Probiblio werken samen in innovatieve programma's en netwerkprojecten, met als doel dat bibliotheken hun resultaten beter, sneller en/of goedkoper bereiken. In deze rapportage informeren we je over de stand van zaken.

De rapportage begint met programma's en projecten die door de directieoverleggen van de SOOB, het BOZH en het Rijnmondoverleg zijn vastgesteld. Vervolgens komen de netwerkprojecten aan bod die op initiatief van Probiblio zijn gestart. De indeling verloopt langs de vijf lijnen van Geletterdheid, Meedoen met de maatschappij, Digitale geletterdheid, Strategie en beleid, en De effectieve bibliotheek.

Probiblio besteedt een groot deel van haar provinciale subsidies aan deze programma's en (netwerk)projecten. Er zijn echter meer netwerkactiviteiten die Probiblio vanuit haar wettelijke taken met deze subsidies uitvoert. Het betreft dan bijvoorbeeld advies over digitalisering en het vervoer van materialen naar, van en tussen bibliotheekvestigingen. Hierover informeren wij via andere kanalen, onder andere via onze tweewekelijkse nieuwsbrief en themagerichte specials.

PROGRAMMA'S EN PROJECTEN SOOB, BOZH EN RIJNMONDOVERLEG

Deze programma's en projecten hebben – nog meer dan bij de netwerkprojecten – de ambitie om met de bibliotheken gezamenlijk resultaten te boeken. Ze zijn door de directieoverleggen zelf vastgesteld en ook de aansturing ligt bij hen. Probiblio heeft voornamelijk een ondersteunende en faciliterende rol, maar neemt waar gewenst het voortouw.

Voor meer informatie: Dick van Tol,
06 30 47 90 80, dvtol@probiblio.nl

SOOB-PROGRAMMA DIGITALE INCLUSIE (2020-2021)

Bijna alle openbare bibliotheken openen Informatiepunten Digitale Overheid (IDO). Door een subsidie van de provincie kan Probiblio bibliotheken in Noord-Holland extra ondersteuning aanbieden. Daarnaast werken de Noord-Hollandse bibliotheken samen binnen het SOOB-programma Digitale inclusie. Het verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening en de samenwerking met partners staat centraal. Door gezamenlijk op te trekken leren de Noord-Hollandse bibliotheken van elkaars aanpak, wisselen ze ervaringen uit en gaan ze effectiever te werk (zie ook Digitale inclusie onder Digitale geletterdheid).

De programmadoelstelling is gehaald: er zijn functionerende IDO's in alle 17 Noord-Hollandse bibliotheken. Het gaat in het totaal om IDO's in 55 vestigingen. Naast netwerkbijeenkomsten hebben Noord-Hollandse IDO-kartrekkers ook een driedelige serie werksessies aangeboden gekregen rondom effectgericht werken, de waarde van de digitale inclusie dienstverlening en de strategische borging van het IDO in de organisatie. Het programma is in het eerste SOOB/AB-overleg van 2022 formeel afgesloten.

Website: [Digitale inclusie](#)

Voor meer informatie: Anne-Marie van der Poel,
06 40 76 69 34, avdpoel@probiblio.nl

SOOB-PROJECT LEESOFFENSIEF (2021-2022)

De leesvaardigheid van Nederlandse jongeren daalt steeds harder, zeker in vergelijking met andere

landen. In oktober 2020 luidden achttien organisaties uit het veld van onderwijs, cultuur en jeugdgezondheid gezamenlijk de noodklok in het manifest [Oproep tot een ambitieus Leesoffensief](#). Tijd voor actie, vinden ook de directeuren van de Noord-Hollandse bibliotheken. Zij trekken gezamenlijk op in een provinciaal leesoffensief.

In samenwerking met de bibliotheken Kennemerwaard, Amstelland en Haarlemmermeer ontwikkelde Probiblio een ondersteuningsprogramma, bestaande uit werkateliers en stakeholderbijeenkomsten, waarbij de lokale situatie het uitgangspunt vormde. De bibliotheken hebben een concreet stappenplan voor het Leesoffensief ontwikkeld en draagvlak gecreëerd bij de betrokken stakeholders. Daphne Janson (directeur Bibliotheek Amstelland) en Erna Winters (directeur ABC Huis, waarvan de Bibliotheek Kennemerwaard onderdeel is) vertellen in een [interview](#) over de opzet, aanpak en ambities van het provinciale Leesoffensief.

Op woensdag 24 november organiseerde Probiblio een [online conferentie](#) over het Noord-Hollandse leesoffensief. De conferentie werd geleid door Thomas van Dalen en geopend door Frans Bergfeld, directeur van Probiblio. Sprekers waren onder andere Merel van Vroonhoven (voormalig topbestuurder, nu bevolgen docent), schrijfster Bibi Dumon Tak en Daphne Janson, directeur van bibliotheek Amstelland.

Het project is in het eerste SOOB/AB-overleg van 2022 formeel afgesloten: de deelnemende bibliotheken hebben nu voldoende munitie om het leesoffensief lokaal verder vorm te geven.

PROGRAMMA'S EN PROJECTEN SOOB, BOZH EN RIJNMONDOVERLEG

Website: [Leesoffensief](#); [Artikel Bibliotheekblad](#)
Voor meer informatie: Ellen Spoor, 06 24 61 81 63,
espoor@probiblio.nl en Barbara van Walraven,
06 46 18 25 41, bwalraven@probiblio.nl

SOOB-PROJECT UITVOERING PROVINCIAAL COLLECTIEBELEIDSPLAN (2021-2022)

In verschillende werkgroepen pakken Noord-Hollandse collectiespecialisten acties op die in het in 2020 gezamenlijk opgestelde collectiebeleidsplan staan (zie ook *Netwerk collectiespecialisten en provinciaal collectieplan* aan het eind van deze rapportage).

Voor meer informatie: Marjolein van der Steen,
06 12 98 49 04, mvdsteen@probiblio.nl

BOZH-PROGRAMMA TAALNETWERK ZUID-HOLLAND (2017-2020)

In 2017 startten de Zuid-Hollandse bibliotheken het gezamenlijke programma *Taalnetwerk Zuid-Holland*. Eind 2020 is het programma afgesloten en verscheen het [eindverslag](#).

BOZH-PROGRAMMA TRANSITIE (2017-2021)

Dit programma omvat een scala aan activiteiten om mogelijk te maken dat Zuid-Hollandse bibliotheken hun organisatie zodanig inrichten dat zij de omslag naar de brede maatschappelijk-educatieve functie kunnen maken. De ondersteuning vanuit Probiblio is per 2021 ondergebracht in het project *Beleid, financieel management en organisatieontwikkeling* (zie verderop onder *Strategie en beleid*).

Het programma is in het eerste BOZH-overleg van 2022 formeel afgesloten.
Voor meer informatie: Frederike Kuijpers
06 24 54 60 52, fkuijpers@probiblio.nl

BOZH-PROJECT OPSTELLEN PROVINCIAAL COLLECTIEBE- LEIDSPLAN (2021)

In verschillende werkgroepen hebben Zuid-Hollandse collectiespecialisten gewerkt aan een geactualiseerd collectiebeleidsplan, dat in het najaarsoverleg van het BOZH is vastgesteld. In 2022 wordt de uitvoering ter hand genomen (zie ook *Netwerk collectiespecialisten en provinciaal collectieplan* aan het eind van deze rapportage).

Voor meer informatie: collectieadvies@probiblio.nl

PROJECTEN RIJNMONDOVERLEG

De volgende projecten gingen van start in 2021:

- Leesoffensief Rijnmond plus Zoetermeer
- Specialistische deskundigheid
- Collectievorming
- Nieuwe businessmodellen

NETWERKPROJECTEN

Bij de netwerkprojecten verzorgt Probiblio de aansturing. Uiteraard is een actieve rol van de bibliotheken cruciaal. Leidend voor het bepalen van de inhoud zijn vraagstukken die actueel zijn bij de bibliotheken.

GELETTERDHEID

**MEEDOEN MET DE
MAATSCHAPPIJ**

**DIGITALE
GELETTERDHEID**

**STRATEGIE EN
BELEID**

**DE EFFECTIEVE
BIBLIOTHEEK**

GELETTERDHEID

Geletterd zijn is voor mensen een voorwaarde om volwaardig mee te doen in de samenleving. De bibliotheek versterkt de vaardigheden van inwoners om te kunnen lezen en schrijven, en informatie te kunnen begrijpen en doelgericht te gebruiken. Probiblio richt zich de komende jaren op de ondersteuning van bibliotheken bij leesbevordering en het bevorderen van leesvaardigheid.

Website: [Geletterdheid](#)

BOEKSTART

BoekStart laat ouders ontdekken hoe leuk en leerzaam lezen is. Kinderen kunnen al heel jong spelenderwijs met hun ouders van boekjes genieten.

Bibliotheken, gemeenten en consultatiebureaus werken in BoekStart samen. Zodra een baby drie maanden oud is, ontvangen de ouders een brief van de gemeente over het belang van voorlezen, inclusief een waardebon om gratis bij de bibliotheek een BoekStartkoffer te kunnen ophalen.

Probiblio ondersteunt bibliotheken bij de invulling van BoekStart, en vervult een stimulerende en coördinerende rol in het landelijk programma.

Op 12 oktober vond de netwerkbijeenkomst over BoekStart in de kinderopvang plaats. Betrokkenen van verschillende bibliotheken en kinderopvangorganisaties praatten met elkaar over nut en noodzaak van BoekStart in de kinderopvang. Peter Voortman, adviseur business- en verdienmodellen bij Probiblio vertelde over de financiële kant van dit programma. De [presentatie](#), de [uitwerking van casussen](#) en een [opname](#) van de bijeenkomst zijn online beschikbaar.

De belangstelling voor de BoekStartCoach neemt toe. Drie bibliotheken hebben besloten om een BoekStartCoach in te gaan zetten, als onderdeel van de gezinsaanpak. De pilot voor de hybride BoekStartCoach is afgerond. Hierin werd gekeken hoe ouders door een mix van fysiek en digitaal contact het best geïnformeerd kunnen worden over het belang van lezen voor de taalontwikkeling van hun jonge kind. De uitkomsten van de pilot worden in 2022 beschikbaar gesteld.

Website: [BoekStart](#); [Basisdocument BoekStart](#); [BoekStart in de kinderopvang](#); [Special Educatie \(november\)](#)

Voor meer informatie: Barbara van Walraven, 06 46 18 25 41, bwwalraven@probiblio.nl; Dia Wesseling, 06 14 67 77 55, dwesseling@probiblio.nl

GEZINSAANPAK

Nederland telt ongeveer 2,5 miljoen mensen die problemen hebben met lezen, schrijven, rekenen of het werken met de computer. Bovendien blijft de groep laaggeletterden groeien: een deel van de jongvolwassenen verlaat het onderwijs met te lage taalvaardigheden.

Taalproblemen worden vaak van generatie op generatie doorgegeven en zo ontstaat er een cyclus van laaggeletterdheid. Om deze vicieuze cirkel van laaggeletterdheid te doorbreken, zetten bibliotheken de gezinsaanpak in. Ruim een jaar geleden zijn zestien bibliotheken in samenwerking met Probiblio van start gegaan met de gezinsaanpak.

Op 18 november was er een bijeenkomst over het thema Leren en ontwikkelen bij de gezinsaanpak. De [Wegwijzer Gezinsaanpak](#) wordt aangevuld met dit thema. Bibliotheken kunnen hiermee een scholingstraject opzetten dat specifiek is gericht op de gezinsaanpak.

Alle deelnemers aan het project hebben een vragenlijst ontvangen. Uit de antwoorden blijkt dat zij de begeleiding en communicatie als goed hebben ervaren

en in 2022 door willen gaan met de gezinsaanpak. Bibliotheek aan de Vliet sloot zich in het vierde kwartaal aan.

De KB biedt landelijk deskundigheidsbevordering aan in het kader van de Kwaliteitsimpuls laagtaalvaardige ouders. Een verdieping van de gezinsaanpak is hiervan een onderdeel. Probiblio en Rijnbrink voeren dit in opdracht van de KB uit voor bibliotheken in heel Nederland. Het project loopt door tot 2022.

Website: [Gezinsaanpak](#); [De kracht van de gezinsaanpak](#)
Voor meer informatie: Barbara van Walraven, 06 46 18 25 41, bvwalraven@probiblio.nl

MAKKELIJK LEZEN PLEIN

Het Makkelijk Lezen Plein (MLP) is een plek in de bibliotheek voor kinderen van 8 tot 13 jaar met leesproblemen. Lezen toegankelijk en aantrekkelijk maken, dat is de essentie van het MLP. In het vierde kwartaal kwam een set van negen [kwaliteitskaarten](#) beschikbaar. Hiermee kunnen bibliotheekmedewerkers de kwaliteit van het MLP beschrijven en verbeteren.

Website: [MLP](#); [Communicatieplan MLP](#); [Special Educatie \(november\)](#)
Voor meer informatie: Dia Wesseling, 06 14 67 77 55, dwesseling@probiblio.nl

MEERTALIGHEID IN DE BIBLIOTHEEK

In Nederland wonen ruim 2,5 miljoen mensen die naast het Nederlands met een andere taal zijn opgegroeid. Onderzoek wijst uit dat meertaligheid positief kan bijdragen aan de taalontwikkeling, cognitieve ontwikkeling en persoonlijkheidsontwikkeling van kinderen.

Bibliotheken kunnen een rol spelen in de taalontwikkeling van het meertalige kind door meertalige activiteiten, meertalige prentenboeken en betrouwbare informatie over meertaligheid beschikbaar te stellen. Probiblio ondersteunt de bibliotheken hierbij.

In het vierde kwartaal kwamen er [flyers](#) beschikbaar voor de doelgroepen frontofficemedewerkers, ouders,

leerkrachten en leesconsulenten. Hiermee kan de bibliotheek goede en betrouwbare informatie over meertaligheid bij kinderen van 6-12 jaar aanbieden. De flyer voor ouders is ook beschikbaar in het Arabisch, Engels, Pools en Turks. Probiblio. Probiblio neemt ook deel aan [Drongo](#), een nieuw platform over meertaligheid.

Website: [Meertaligheid in de bibliotheek](#); [Overzichts-pagina Meertaligheid](#); [Handleiding meertalig voorlezen in de bibliotheek](#); [De Taalvriendelijke Bibliotheek](#); [Special Educatie \(november\)](#)

Voor meer informatie: Barbara van Walraven, 06 46 18 25 41, bvwalraven@probiblio.nl

VOORLEESEXPRESS

Probiblio vervult sinds 2018 de rol van provinciaal coördinator bij het aanbieden van de VoorleesExpress in Noord- en Zuid-Holland en zet zich actief in om de VoorleesExpress verder uit te rollen. Probiblio adviseert en ondersteunt bij het optimaal inzetten van de VoorleesExpress en neemt als tussenschakel een deel van het werk van Stichting VoorleesExpress over. Jaarlijks wordt minstens één kennis- en netwerkdag georganiseerd.

In 2021 zijn er vijf nieuwe locaties aangesloten op het netwerk van Probiblio. De resultaten van de VoorleesExpress zijn op korte termijn positief, maar laten op de lange termijn nog wat te wensen over. De vooruitgang van de kinderen op leesgebied stagneert en de ouders blijven met vragen zitten. Er is daarom behoefte aan een vervolg- of nazorgtraject, om de resultaten van het project te waarborgen en de ouders opties te bieden om de taalontwikkeling van hun kinderen te stimuleren. Om inspiratie te bieden bij het opzetten van een nazorgtraject heeft Probiblio in het vierde kwartaal een [inspiratiegids](#) samengesteld met voorbeelden uit de praktijk.

GELETTERDHEID

Er blijkt ook behoefte te zijn aan het doortrekken van de VoorleesExpress naar een oudere doelgroep (vanaf 8 jaar). Bij drie bibliotheken vindt nu een experiment plaats met een DoorleesExpress. Als de ervaringen positief zijn, zal het experiment ook landelijk worden uitgerold.

Website: [VoorleesExpress](#); [Communicatieplan De VoorleesExpress](#) Voor meer informatie: Charlotte Lehmann, 06 22 71 45 79, clehmann@probiblio.nl

LAAT VERHALEN LEVEN!

Het uitgangspunt voor Laat verhalen leven! is dat elke jeugdafdeling een verrassende plek behoort te zijn. Een plek waar kinderen met plezier naartoe gaan en waar ze worden uitgedaagd om te gaan lezen. Door het plaatsen van interactieve elementen of installaties willen we kinderen prikkelen om het avontuur aan te gaan en aan het eind van de middag een boek mee naar huis te nemen.

Het project is eind 2021 van start gegaan met de bibliotheken Oostland, Schiedam, Bollenstreek en de Westfriese Bibliotheken. Om kinderen te stimuleren meer te gaan lezen bedenken zij in enkele pilots tot de verbeelding sprekende installaties en ontwerpen. De pilots lopen door tot en met het eerste kwartaal van 2022. Aansluitend vindt kennisdeling plaats met het netwerk.

Website: [Laat verhalen leven](#)
Voor meer informatie: Marloes Manshanden, 06 36 57 80 13, mmanshanden@probiblio.nl

SPOENK* & HIPHOP IN JE BIEB

SPOENK* is een innovatieve aanpak om het lezen onder de jeugd te bevorderen. **HipHop in je Bieb** omvat gezamenlijke programmering, floating collecties en informele educatie rond hiphop en urban culture.

In het vierde kwartaal vond programmering rond HipHop in je bieb plaats in de bibliotheken De Boekenberg, Haarlemmermeer, Rijn en Venen en AanZet. Het verrijdbare HipHop-meubel stond vanaf eind september een maand lang in vestiging Capelle Centrum van Bibliotheek aan den IJssel in het kader van de maand van urban programmering.

In het tweede kwartaal is in samenwerking met Bibliotheek Waterland het programma Klooiën met kinderboeken van start gegaan. In het derde kwartaal is het programma geüpdatet en in het vierde kwartaal verscheen een [toolkit](#) voor alle bibliotheken.

In het vierde kwartaal is gestart met de voorbereidingen voor Stuk voor Stuk, het eerste [Hiphop schaaktoernooi](#). Het toernooi vindt in maart 2022 plaats in Bibliotheek Rotterdam.

Website: [Spoenk*](#); [HipHop in je Bieb](#)
Voor meer informatie: Karen Bertrams, 06 24 55 63 81, kbertrams@probiblio.nl

WOLK (POËZIEMUSEUM)

Sinds september 2019 kunnen bibliotheken hun poëziesamenvattingen toegankelijk maken met de app Wolk. In september kwam de leskist [Augmented reality en poëzie met Wolk](#) beschikbaar.

Hiermee komen gedichten tot leven, op een manier die goed aansluit bij de belevingswereld en het mediagebruik van jongeren. In december verstuurde Probiblio een korte vragenlijst naar de bibliotheken. De antwoorden helpen in 2022 bij het doorontwikkelen van de dienstverlening rondom Wolk.

Website: [App Wolk](#); [Factsheet](#); [Communicatietoolkit \(zip\)](#)
Voor meer informatie: Aniek van Son, 06 24 54 61 32, avson@probiblio.nl

LEESVAARDIGHEID 13+ IN HET ONDERWIJS (VO, MBO, PABO)

Dit project richt zich op het bevorderen van de leesvaardigheid van de doelgroep 13+. De focus ligt op de samenwerking tussen bibliotheken en het onderwijs met als doel het vergroten van de lees- en schrijfvaardigheden en het vermogen informatie te begrijpen en doelgericht te gebruiken.

In het schooljaar 2021-2022 gaan negen nieuwe samenwerkingen met vo en mbo van start, mede mogelijk gemaakt door stimuleringsregelingen vanuit het programma Kunst van Lezen.

In het najaar verscheen de [Handleiding voor communicatie richting het mbo](#). Dit document helpt bibliotheken om hun aanbod bij schoolleiding en docenten onder de aandacht te brengen en te promoten. Ook is het een hulpmiddel bij het zorgen voor continuïteit; zowel in de samenwerking met het mbo als intern in de bibliotheek.

Website: [Leesvaardigheid in het onderwijs 13+](#); [Samenwerken met het vo](#); [Samenwerken met het mbo](#); [Routekaart vo](#)

Voor meer informatie: Geert-Jan Davelaar, 06 24 53 73 31, gdavelaar@probiblio.nl

DE BIBLIOTHEEK ALS DERDE LEEROMGEVING

Het werkt om de bibliotheek te positioneren als rijke derde leeromgeving voor kinderen en jongeren.

Dit blijkt uit ervaringen die zijn opgedaan bij de pilot [PLEK 3, de bibliotheek als derde leeromgeving](#) van

de KB. Probiblio [onderzocht](#) in de afgelopen periode waar bibliotheken die zo'n professionele leeromgeving willen creëren, het meest behoefte aan hebben. De resultaten zijn in oktober samengevat in het rapport [De bibliotheek als 3e leeromgeving](#).

Website: [De Bibliotheek als derde leeromgeving; Third Place](#)

Voor meer informatie: Barbara van Walraven, 06 46 18 25 41, bwwalraven@probiblio.nl

MEEDOEN MET DE MAATSCHAPPIJ

De bibliotheek staat voor een inclusieve samenleving. Ze maakt voortdurende persoonlijke ontwikkeling mogelijk; van het ondersteunen van basisvaardigheden tot het verdiepen van kennis en het ontplooiën van talenten. Probiblio richt zich de komende jaren op de ondersteuning aan bibliotheken zowel bij persoonlijke ontwikkeling als bij participatie en zelfredzaamheid.

Website: [Meedoen met de maatschappij](#)

COMMUNITY LIBRARY

In een veranderende samenleving vervullen bibliotheken steeds meer een maatschappelijk-educatieve functie. Hiermee neemt de bibliotheek een nieuwe rol op zich: de bibliotheek wil en moet zich actiever gaan verhouden tot de gemeenschap. Maar hoe pak je dat aan? Door samen met de gemeenschap – publiek en partners uit het werkgebied – kennis te ontwikkelen en te delen door middel van community building.

Begin dit jaar verscheen een upgrade van de [Infographic](#). Deze is aangevuld met lessen, tips en trucs uit de ervaringen van bibliotheken die aan de slag zijn gegaan met het ontwikkelen van hun eigen Community Library. In het najaar zijn vier bibliotheken online ondersteund bij het opzetten van een Community Library.

Website: [Community Library](#); [Community Library Rijn en Venen \(interview\)](#)

Voor meer informatie: Kerstin Carbajal Henken, 06 14 40 07 77, kcarbajal@probiblio.nl

HOGER BEREIK, VERGROTEN LEEREFFECT EN ONTMOETING KWETSBARE VOLWASSENEN

Mensen bereiken die moeite hebben met de basisvaardigheden blijft een lastig vraagstuk. Door een brede en sluitende aanpak willen we meer mensen bereiken. In dit project stemmen we het programma-aanbod af met de leervraag en de leerstijl van kwetsbare volwassenen

In Nederland zijn 2,5 miljoen mensen laaggeletterd, waarvan 2,1 miljoen ook laaggecijferd is. Dat wil zeggen dat ze moeite hebben met rekenen, of met de combinatie taal en rekenen. Hoe kunnen bibliotheken deze laaggecijferden bereiken en ondersteunen? In het kader van het project [Gecijferdheid telt mee](#) zijn Probiblio en de bibliotheken Oostland, AanZet ([interview oktober](#)) en DOK Delft ([interview december](#)) hiermee aan de slag gegaan. Onder regie van de Hogeschool Utrecht en met subsidie van Tel mee met Taal – Experimenten.

Website: [Hoger bereik, vergroten leereffect en ontmoeting kwetsbare volwassenen](#); [Inspiratiegids Samenwerking Sociaal werkbedrijf en de bibliotheek \(juni 2021\)](#); [Publicatie Gezondheidsvaardigheden en de bibliotheek \(april 2021\)](#)

Voor meer informatie: Jolijn Faber, 06 41 17 52 35, jfaber@probiblio.nl

POSITIE BASISVAARDIGHEDEN IN DE BIBLIOTHEEKORGANISATIE

In dit project staan de positie en de verankering van het domein Basisvaardigheden in de eigen bibliotheek centraal. Samen met Taalhuiscoördinatoren, basisvaardigheidenspecialisten, HR-medewerkers en MT-leden van bibliotheken in Noord- en Zuid-Holland verankeren we dit domein in strategische en beleidsplannen.

MEEDOEN MET DE MAATSCHAPPIJ

In 2021 onderzochten de deelnemers wat de positie van basisvaardigheden in de bibliotheek is en welke strategische keuzes zijn gemaakt. Hoe zijn de functies omschreven, welke rollen zijn er, welke opdrachten hebben de specialisten en wat is hun positie in de bibliotheek? Hoe zijn bevoegdheden en verantwoordelijkheden belegd in de organisatie en waar zijn verbeteringen mogelijk?

In december vond de laatste groepssessie met specialisten plaats. De deelnemers wisselden kennis uit, deden inspiratie op en kregen inzicht in hoe het

domein basisvaardigheden bij andere bibliotheken is belegd. In 2022 zullen de specialisten samen een intervisiegroep vormen.

Voor KopGroep Bibliotheken zijn in het vierde kwartaal een domeinplan en een activiteitenplan Basisvaardigheden 2022 opgeleverd. De opgedane ervaring vormt de basis voor tools voor het netwerk, die in 2022 beschikbaar komen.

Website: [Positie basisvaardigheden in de bibliotheek-organisatie](#)

Voor meer informatie: basisvaardigheden@probiblio.nl

POSITIE BASISVAARDIGHEDEN IN HET NETWERK

Het bevorderen van basisvaardigheden van kwetsbare volwassenen doe je als bibliotheek niet alleen. Voor een effectieve aanpak is samenwerking nodig met de gemeente en partners werkzaam in het basisvaardigheden-netwerk. In dit project voor specialisten basisvaardigheden en Taalhuis-coördinatoren van bibliotheken in Noord-Holland en Zuid-Holland geven we handvatten hoe de bibliotheek zich als zodanig kan positioneren. Zo is de bibliotheek beter in staat een passende dienstverlening aan kwetsbare volwassenen te bieden en zich op de lange termijn meer te verzekeren van structurele middelen en continuïteit in de dienstverlening.

De [Scan Laaggeletterdheid](#) is voor bibliotheken in Zuid-Holland een handige tool bij een wijkgerichte aanpak van laaggeletterdheid. Inmiddels kan de scan ook aan alle Noord-Hollandse bibliotheken worden aangeboden. In het vierde kwartaal werden vier scans opgeleverd.

In de eerste helft van 2021 ging het deelproject Profilerings basisvaardigheden van start. In het vierde kwartaal vond een sessie met een bibliotheek plaats over de profileringsrichting gemeente en partners.

Website: [Positie basisvaardigheden in het netwerk](#)

Voor meer informatie: Marion Romein, 06 10 92 91 78, mromein@probiblio.nl

VERRASSENDE PROGRAMMERING

Door snelle veranderingen in alle lagen van de samenleving is het belangrijker dan ooit dat mensen zich blijven ontwikkelen. In dit project ondersteunt Probiblio de bibliotheken bij het samenstellen van een verrassende programmering gericht op persoonlijke ontwikkeling voor volwassenen. Onderdeel hiervan is programmering rond erfgoed en archeologie, met [Erfgoedcollecties](#), [Minecraftworkshops](#) en [Break-in Boxen](#).

In oktober verscheen een update van het [Minecraft Informatiedocument](#).

Aan het begin van coronapandemie ontwikkelde Probiblio een alternatief voor de Break-in Boxen en Minecraftworkshops: [De BiebBouwers](#). Dat zijn kant-en-klare Minecraftopdrachten (challenges) die de bibliotheek direct aan kinderen thuis kan aanbieden. In het vierde kwartaal verschenen de laatste drie challenges (15, 16 en 17). De challenges lopen nog door tot februari 2022. Daarna zullen er geen nieuwe challenges meer verschijnen.

[Leesclubbing](#) is een nieuw concept van de bibliotheek: een doe-het-zelf-boekenclub voor twintigers en dertigers, met spraakmakende boeken in verschillende

MEEDOEN MET DE MAATSCHAPPIJ

categorieën. Bibliotheken Rotterdam, De Boekenberg en Zuid-Hollandse Delta hebben in samenwerking met Probiblio de primeur van dit leesclubconcept van Bibliotheek Muntpunt uit Brussel.

Website: [Verrassende programmering](#); [Erfgoed en Archeologie](#); [Special Digitale geletterdheid \(november\)](#)
Voor meer informatie: Erik Reuvers, 06 21 24 13 71, ereuvers@probiblio.nl en Edo Postma, 06 40 79 08 67, epostma@probiblio.nl

DIGITALE GELETTERDHEID

De digitale wereld is overal om ons heen en heeft zowel invloed op maatschappelijk als op persoonlijk niveau. De bibliotheek versterkt de vaardigheden van inwoners om deel te nemen aan de digitale samenleving én zichzelf steeds te blijven ontwikkelen. Probiblio richt zich de komende jaren op de ondersteuning van bibliotheken bij digitale geletterdheid voor alle leeftijden en digitale inclusie.

Website: [Digitale geletterdheid](#)

DIGITALE INCLUSIE

Bijna alle openbare bibliotheken openen Informatiepunten Digitale Overheid. Probiblio ondersteunt 37 bibliotheken in Zuid- en Noord-Holland bij het vormgeven van de dienstverlening. Het doel is dat alle bibliotheken in Zuid- en Noord-Holland die deelnemen aan het landelijke programma de dienstverlening conform de KB-subsidievoorwaarden in december 2021 hebben ingebed in de eigen organisatie en het netwerk van partners.

Inmiddels hebben alle deelnemende bibliotheken (37) een operationeel IDO. In het totaal gaat het om 109 vestigingen in het werkgebied van Probiblio (Noord-Holland: 55; Zuid-Holland: 54). Medewerkers van al deze bibliotheken hebben één of meerdere vaardigheidstrainingen gevolgd. DOK Delft en Bibliotheek Gouda hebben in het vierde kwartaal subsidie aangevraagd om in 2022 een IDO te openen.

Het tweejarige project is op 9 december afgesloten met de online bijeenkomst Twee jaar Digitale inclusie: op naar een nieuwe fase. Hierin werd vooruitgeblikt op de thema's die in 2022 centraal staan: doorontwikkeling en borging.

In november verscheen het werkboek [Impactgericht werken en het effect van de digitale inclusiedienstverlening](#). Dit werkboek geeft de bibliotheekmedewerker die is betrokken bij digitale inclusie stapsgewijs inzicht in de dienstverlening en hoe deze bijdraagt aan de strategie van de bibliotheek. Ook biedt het input voor gesprekken met stakeholders zoals de gemeente. In november verschenen ook het [format](#) voor een intern

gesprek over de samenhang tussen de IDO-dienstverlening en andere programma's, en een [toelichting](#) op dit format.

In de tweede helft van 2021 is een start gemaakt met de [wijkscan digitale basisvaardigheden](#). Deze geeft op wijkniveau inzicht in de vertegenwoordiging van kwetsbare groepen op het gebied van digitale inclusie. In het vierde kwartaal werd een eerst concept opgeleverd en is een start gemaakt met een tweede scan.

Website: [Digitale inclusie](#); [Dienstverlening Digitale inclusie](#); [Special De Maatschappelijke Bibliotheek \(oktober\)](#); [Special De Maatschappelijke Bibliotheek \(december\)](#)

Voor meer informatie: Anne-Marie van der Poel, 06 40 76 69 34, avdpoel@probiblio.nl

DIENSTVERLENING DIGITALE GELETTERDHEID 0-12

Bibliotheken kunnen een belangrijke rol spelen op het gebied van mediaopvoeding en de bevordering van digitale geletterdheid voor kinderen van 0-12 jaar. Probiblio ondersteunt de bibliotheken bij het vormgeven van een aansprekende dienstverlening op deze gebieden.

Ter voorbereiding op de Nationale Voorleesdagen en

DIGITALE GELETERDHEID

de Media Ukkie Dagen ontwikkelde Probiblio diverse [inspiratiedocumenten](#) om aan de slag te gaan met prentenboeken en digitale media-activiteiten voor de jongste doelgroepen. Deze verschenen vlak na de jaarwisseling.

In samenwerking met bibliotheken zijn drie mediaopvoedingstrainingen ontwikkeld voor bibliotheekmedewerkers. Voor bibliotheken in Noord- en Zuid-Holland zijn daaraan geen kosten verbonden. De training [Mediaopvoeding 0-6 jaar](#) is bedoeld voor media-coaches, (voor)leesconsulenten, onderwijspecialisten

en andere backofficemedewerkers. In oktober vond een training plaats. Vanaf de tweede helft van 2021 is de training [Mediaopvoeding 0-12 jaar](#) voor frontoffice-medewerkers op aanvraag beschikbaar. De training [Train-de-trainer Mediaopvoeding](#) is bestemd voor educatiespecialisten en specialisten digitale geletterdheid. Bibliotheekmedewerkers leren tijdens deze train-de-trainer hoe ze pedagogisch medewerkers een training kunnen geven op het gebied van mediaopvoeding en mediagebruik in de kinderopvang. In november vond de volgende training plaats.

Op 9 november werd in de OBA het spel [HackShield](#) in de bieb gelanceerd. Dit is een AR-avontuur waarmee kinderen van 8-12 jaar desinformatie leren herkennen. Deze variant van het spel is alleen in de bibliotheek te spelen, met de hele schoolklas. Naar verwachting kunnen ook andere bibliotheken er vanaf begin 2022 mee aan de slag.

Website: [Dienstverlening digitale geletterdheid](#); [Mediaopvoeding](#); [Special Digitale Geletterdheid \(november\)](#)
Voor meer informatie: Lisa Bakker, 06 24 55 84 86, lbakker@probiblio.nl en Maïke van Pelt, 06 24 53 83 52, mvpelt@probiblio.nl

DIENSTVERLENING DIGITALE GELETERDHEID 13+

Technologische ontwikkelingen volgen elkaar in snel tempo op. Ook burgers die vandaag de dag nog goed mee kunnen komen, lopen het risico in de nabije toekomst achterop te raken. Deze nu nog digitaal vaardige doelgroepen worden vaak vergeten als het aankomt op het trainen van digitale geletterdheid. Probiblio maakt samen met de bibliotheek een vertaalslag van

de organisatiebrede visie op digitale geletterdheid naar een praktische en actuele dienstverlening. We richten ons in dit project op jongeren en digitaalvaardige volwassenen die het risico lopen achterop te raken en geven hen handvatten om ook in de toekomst te blijven participeren.

Het digitaal vaardig maken en houden van de Nederlandse burger is een van de grootste maatschappelijke opgaven van het moment. Digitaal burgerschap staat dan ook hoog op de agenda, zowel bij de overheid als bij bibliotheken. Vanaf dit jaar wordt in opdracht van de Stichting Pica de programmatische lijn [Digitaal burgerschap](#) ingericht, een samenwerking tussen bibliotheken, de KB en SPN. In het vierde kwartaal zijn er vijf proeftuinen op het gebied van digitaal burgerschap ingericht, waaronder Talent Valley van Bibliotheek AanZet.

In 2021 ontwikkelde Probiblio samen met een aantal bibliotheken vijf [DigiSnacks](#). Hierbij onderzochten we hoe je als bibliotheek microlearning kan inzetten om het leven van mensen te verrijken. Microlearning maakt gebruik van kleine leereenheden en korte leermomenten, die je als eindgebruiker snel tot je kan nemen: handige apps, programma's of digitale werkvormen. De DigiSnacks verschenen in het vierde kwartaal op [YouTube](#).

Website: [Dienstverlening Digitale Geletterdheid](#); [Special Digitale Geletterdheid \(november\)](#)
Voor meer informatie: Lisa Bakker, 06 24 55 84 86, lbakker@probiblio.nl en Aniek van Son, 06 24 54 61 32, avson@probiblio.nl

BELEID, STRATEGIE EN EXPERTISE

Steeds meer bibliotheken bieden een brede dienstverlening aan op het gebied van digitale geletterdheid, maar hebben deze nog niet verankerd in het beleid. Waarop richt je je als organisatie en wat is je positie ten opzichte van lokale partners? Hoe zorg je ervoor dat digitale geletterdheid structureel onderdeel gaat uitmaken van het meerjarig beleidsplan en welke keuzes maak je hierin? En hoe faciliteer je daarbij je medewerkers? In dit project werken bibliotheken en Probiblio samen aan een gedegen en breed gedragen visie op digitale geletterdheid en een plan van aanpak.

In 2020 is Probiblio gestart met livestreams op het platform Twitch. Onder deze naam experimenteren met deze alternatieve manier van kennisdeling. Er vonden dit jaar inmiddels acht uitzendingen plaats. Hierbij werd ook gebruikgemaakt van het programma [Open Broadcaster Software \(OBS\)](#), dat veel mogelijkheden biedt om een online presentatie of een stream naar een hoger niveau te tillen. De ervaringen zijn vastgelegd in een e-learning die vanaf 2022 beschikbaar is.

Website: [Beleid, strategie en expertise](#); [Special Digitale Geletterdheid \(november\)](#)

Voor meer informatie: Erik Reuvers, 06 21 24 13 71, ereuvers@probiblio.nl en Aniek van Son, 06 24 54 61 32, avson@probiblio.nl

STRATEGIE EN BELEID

De invloed van de bibliotheek op maatschappelijke ontwikkelingen neemt toe. Probiblio versterkt bibliotheken bij het formuleren van een duidelijke strategie en vertaalt deze samen met de bibliotheek naar uitvoerbaar beleid.

Website: [Strategie en beleid](#)

POSITIE MARKETING IN DE BIBLIOTHEEK-ORGANISATIE

De samenwerking tussen marketing en andere disciplines verloopt nog niet altijd optimaal. Marketingdoelen zijn niet altijd gedeelde doelen, en andersom wordt marketing niet altijd betrokken bij doelstellingen van andere disciplines. Binnen dit project richten de bibliotheken zich op het inzetten van marketing als strategisch instrument. Zo zorg je voor een betere interne samenwerking met andere organisatieonderdelen en versterk je het bereik van de bibliotheek.

Probiblio onderzocht in 2021 de [positie van marketing bij bibliotheken](#) en ondervroeg hiervoor directeuren en marketing- en communicatiemedewerkers uit het netwerk. Op basis van het onderzoek en deskresearch is een [groeimodel Marketing](#) ontwikkeld dat goed aansluit op de marketingactiviteiten van bibliotheken. Aan de hand hiervan krijgen bibliotheken inzicht in de huidige positie van marketing in de organisatie, en wat er nodig is om te groeien.

Website: [Positie marketing in de bibliotheekorganisatie](#)
Voor meer informatie: Iet Wiersma, 06 41 56 49 88, iwiersma@probiblio.nl

MARKETINGSTRATEGIE & OPTIMALE KLANTBELEVING

Met dit project werken bibliotheken en Probiblio samen aan een sterke positie van de bibliotheek. Dit doen we door meer te gaan werken vanuit een duidelijke marketingstrategie en inzetten op een optimale klantbeleving.

Na een start in 2018 met acht bibliotheken zijn in het deelproject [Client Relationship Management \(CRM\)](#) in 2020 zes bibliotheken verder gegaan met het opzetten van gezamenlijke marketingcampagnes. In de [interactieve infographic](#) en het artikel over [Een gezamenlijke aanpak in het omgaan met klantdata](#) lees je over drie jaar ervaring met CRM. Probiblio en vier bibliotheken uit Zuid-Holland hebben een wervingscampagne inclusief toolkit ontwikkeld, gerelateerd aan de heropening van de bibliotheken. In het derde kwartaal zijn twee pilots uitgevoerd en in het vierde kwartaal zijn de effecten gemeten en is de toolkit geëvalueerd.

In het deelproject [Customer Journeys](#) zijn dit jaar bij diverse bibliotheken presentaties gegeven over de klantreizen van de afgelopen drie jaar. In het vierde kwartaal zijn de klantreizen gepresenteerd tijdens de kenniscirkel Customer Experience.

[Diversiteit en inclusie](#) vormt eveneens een onderdeel van dit project. Twee bibliotheken hebben in 2021 individueel ondersteuning ontvangen gericht op kennisontwikkeling en implementatie. Ook vonden

er vijf kennissessies plaats. In het vierde kwartaal kwamen twee [e-learnings Diversiteit en Inclusie](#) beschikbaar.

Samen met een aantal bibliotheken ontwikkelde Probiblio aan een [podcastserie](#) over mediawijsheid bij ouders. De gezinnen van schrijver Özcan 'Eus' Akyol en zanger Jan Rot spelen hierin de hoofdrol. Deze podcastserie is sinds eind september beschikbaar voor alle bibliotheken. Ter ondersteuning is een [communicatietoolkit](#) opgeleverd.

Website: [Marketingstrategie & Optimale klantbeleving; Inclusieve communicatie; Marketing Special \(december\)](#)

Voor meer informatie: Monique van der Loo, 06 41 56 55 14, mvdloo@probiblio.nl; Miranda de Jong, 06 24 55 84 73, mdjong@probiblio.nl; Mijke Morselt, 06 10 59 07 41, mmorselt@probiblio.nl; Julia van Haaster, 06 53 78 97 69, jvhaaster@probiblio.nl

POSITIONERING VAN DE BIBLIOTHEEK

Positionering helpt bij een consistente merkbeleving. In dit project gaan we onder meer aan de slag met het karakter en de merkwwaarden van de bibliotheek en hoe je ervoor zorgt dat deze intern worden doorleefd.

In het eerste kwartaal waren er enkele landelijke sessies over merkstrategie. In november vond een webinar plaats voor bibliotheken die verder willen gaan met de landelijke positionering. De voorgenomen inspiratiedag is verschoven naar januari 2022. Ter voorbereiding werd in het vierde kwartaal een scan uitgezet onder de deelnemende bibliotheken: in hoeverre zijn de merkwwaarden verankerd in de organisatie?

In het tweede kwartaal is bij de bibliotheken Rijn en Venen en Katwijk een adviestraject gestart dat in het derde kwartaal een vervolg kreeg met enkele bijeenkomsten. In het vierde kwartaal zijn voor beide bibliotheken de eigen positionering en een merkkompas vastgesteld.

Website: [Positionering van de bibliotheek; Zo bouw je aan een sterk merk; De nieuwe merkstrategie](#)

Voor meer informatie: Jet Govers, 06 24 52 67 43, jgovers@probiblio.nl; Julia van Haaster, 06 53 78 97 69, jvhaaster@probiblio.nl en Miranda de Jong, 06 24 55 84 73, mdjong@probiblio.nl

BELEID, FINANCIËEL MANAGEMENT EN ORGANISATIE- ONTWIKKELING

Voor een succesvolle bibliotheekorganisatie is het belangrijk om keuzes af te stemmen op de korte- en langetermijndoelen, alle organisatieonderdelen goed op elkaar te laten aansluiten en jezelf stevig te positioneren in het werkgebied. In dit project gingen bibliotheken in 2021 samen met Probiblio aan de slag met het vormgeven en professionaliseren van de organisatie. Als efficiënte en effectieve organisatie vergroot je de kans om door de gemeente(n) gezien te worden als dé partner of regiehouder om maatschappelijke opgaven uit te voeren.

In 2021 hebben in het totaal 26 bibliotheken deelgenomen aan één of meer activiteiten of zijn ondersteund bij de ontwikkeling van de organisatie.

In november verscheen de publicatie [Verbreden van de financieringsmix](#). Deze is gewijd aan voor bibliotheken relatief nieuwe vormen van financieren. Achtereenvolgens komen fondsen, sponsoring en mecenaat aan de orde. Samen met subsidies en eigen inkomsten zijn dit de vijf belangrijkste inkomstenbronnen in een financieringsmix. Vervolgens wordt ingegaan op aspecten die spelen als een bibliotheek daadwerkelijk financiering wenst te realiseren voor een project.

In het vierde kwartaal verscheen ook de publicatie [Gratis Bieb: meer bereik vraagt nieuwe businessmodellen](#) en werd het whitepaper [Het opstellen van een businessplan voor een toekomstbestendige bibliotheek](#) geschreven, dat begin januari 2022 werd gepubliceerd.

STRATEGIE EN BELEID

Website: [Strategie en beleid van de robuuste bibliotheek](#); [Business- en verdienmodellen](#); [Spreiding & Bereik in het landelijk gebied](#); [Kennisbank Spreiding & Bereik](#)

Voor meer informatie: Frederike Kuijpers
06 24 54 60 52, fkuijpers@probiblio.nl en Peter Voortman
06 14 37 49 24, pvoortman@probiblio.nl

METEN, MONITOREN EN BIJSTUREN VAN BELEID

In dit project richten we ons op het aantonen van de bijdrage van de bibliotheek aan de sociaal-maatschappelijke en educatieve opgaven van de gemeente(n). Dit verloopt via het ontwikkelen van heldere strategische doelen en bijpassende Key Performance Indicators (KPI's) en stuursets. Door deze te meten en te monitoren werkt de bibliotheek gericht toe naar optimale (klant)waarde en maatschappelijke relevantie.

In het eerste kwartaal is een KPI-project gestart met Bibliotheek Bollenstreek. In het tweede kwartaal is Bibliotheek Voorschoten-Wassenaar van start gegaan. Beide projecten liepen het hele jaar door en de resultaten kregen een plek in jaarplannen. In het verlengde hiervan werden formats ontwikkeld voor tactische en operationele jaarwerkplannen en activiteitenplannen. Op basis hiervan wordt een product ontwikkeld dat voor alle bibliotheken bruikbaar is.

Website: [Strategie en beleid van de robuuste bibliotheek](#); [Maatschappelijke waarde en impact](#); [Van KPI tot Effect](#)

Voor meer informatie: Frederike Kuijpers
06 24 54 60 52, fkuijpers@probiblio.nl

STRATEGISCH HR

In dit project begeleiden we bibliotheken bij het maken van strategisch HR-beleid en het doorlopen van het proces van strategische personeelsontwikkeling. De begeleiding is op maat en passend bij de vraag van de bibliotheek. Hierbij werken we nauw samen met de collega-adviseurs om een integrale aanpak te realiseren.

In 2021 zijn zeven bibliotheken ondersteund bij het doorlopen een traject rond strategisch HR. Uit de evaluaties blijkt dat deze bibliotheken zeer tevreden zijn over het resultaat. Inhoudelijk ging het om het formuleren van een visie op HR en het maken van strategisch HR-beleid. Een aantal bibliotheken zal in 2022 de stap zetten naar het vertalen van strategisch HR naar HR-jaarplannen en strategische personeelsontwikkeling. Probiblio werkte in 2021 samen met andere POI's en leverde een bijdrage aan het landelijk HR-netwerk en het [Lerend Netwerk](#).

Website: [Strategisch HR](#); [Strategisch HR-trajectplaat](#)
Voor meer informatie: Maaïke Verhoeven, 06 36 22 33 99, mverhoeven@probiblio.nl

VRIJWILLIGERS

De [Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk \(NOV\)](#) heeft het [keurmerk Goed Geregeld](#) ontwikkeld voor professionele vrijwilligersorganisaties. Probiblio staat achter dit keurmerk en biedt begeleiding aan bibliotheken om dit keurmerk te behalen. Het doorlopen van de stappen richting certificering helpt bibliotheken om vraagstukken rond vrijwillige inzet op te pakken en de eigen organisatie op orde te brengen. Voor stakeholders en samenwerkingspartners is het keurmerk een goede manier om te laten zien dat de bibliotheek het werken met vrijwilligers goed geregeld heeft.

In 2021 heeft [Bibliotheek De Boekenberg](#) gewerkt aan het behalen van het keurmerk. Om in aanmerking te komen voor het keurmerk heeft een werkgroep van vrijwilligers en medewerkers onder leiding van de coördinator Vrijwillige Inzet en Probiblio het vrijwilligersbeleid van de bibliotheek kritisch onder de loep genomen. Door middel van een uitgebreide zelfevaluatie werden de verbeterpunten van strategisch tot operationeel niveau in kaart gebracht. Deze punten zijn vervolgens opgepakt en door auditoren getoetst met een positieve eindbeoordeling als gevolg. In januari 2022 werd het certificaat uitgereikt. De Boekenberg is de vierde bibliotheek in Nederland die het keurmerk ontving.

Begin oktober verscheen de themarapportage [Jongeren als vrijwilliger in de bibliotheek](#). Hierin staat de vraag centraal hoe de bibliotheek vrijwilligerswerk aantrekkelijk voor jongeren kan maken, wie deze jongeren zijn en wat zij nodig hebben om zich een tijdje voor de bibliotheek in te willen zetten.

Website: [Vrijwilligers](#); [De inzet van vrijwilligers bij de Zuid-Hollandse bibliotheken](#); [Werving en selectie vrijwilligers](#)

Voor meer informatie: Maaïke Verhoeven, 06 36 22 33 99, mverhoeven@probiblio.nl

DE EFFECTIEVE BIBLIOTHEEK

Om maatschappelijke waarde te creëren is een professionele organisatie een voorwaarde. Probiblio werkt samen met bibliotheken aan het bereiken van aantoonbare resultaten bij het stroomlijnen en efficiënter inrichten van de ondersteunende processen in de bibliotheekorganisatie.

Website: [De effectieve bibliotheek](#)

BENCHMARKS EN BEST PRACTICES

Ook in de bibliotheekbranche groeit het belang van het gebruik van data. In dit project geven we bibliotheken een overzicht van beschikbare data en hoe zij deze kunnen inzetten. Ook delen we best practices van andere bibliotheken.

Tijdens gesprekken met de gemeente en andere belangrijke partners is het belangrijk om de waarde van de bibliotheek snel inzichtelijk te maken. Probiblio ontwikkelde voor bibliotheken een [factsheet](#), een handig overzicht waarmee bibliotheken in één oogopslag duidelijk kunnen maken waar zij voor staan en wat hun bijdrage is. In 2021 zijn factsheets gemaakt voor drie bibliotheken en vond een intakegesprek plaats met een vierde bibliotheek.

[Haal Meer Uit je Data](#) (HAMUD) is een project waarin de KB, POI's en bibliotheken samen onderzoeken hoe bibliotheken data goed kunnen inzetten binnen de organisatie. In 2021 was het project gericht op het in praktijk brengen van deze kennis, het oefenen met nieuwe werkwijzen en het uitwisselen van ervaringen. Ook in 2022 wordt HAMUD op deze voet voortgezet. Er worden niet alleen plenaire kennisbijeenkomsten georganiseerd, maar deelnemers gaan ook met verschillende datavraagstukken aan de slag.

Voor alle bibliotheken in Noord- en Zuid-Holland zijn [scorecards](#) ontwikkeld. Deze geven de bibliotheek inzicht in hun prestaties in 2019 ten opzichte van 2015 en ten opzichte van een benchmark van vergelijkbare bibliotheken. De basis van de scorecards is in 2020

samen met enkele bibliotheken ontwikkeld. Uit de evaluatie bleek dat bibliotheken over het algemeen heel blij zijn met de scorecards en met de verdiepende sessies. In het tweede kwartaal vonden sessies plaats met bibliotheken over hun scores en hoe deze zijn te verbeteren. Uit de evaluatie van de scorecards en de verdiepende sessies bleek dat de bibliotheken er over het algemeen heel tevreden over zijn. In 2022 volgt een update van de scorecards, met een vergelijking van de cijfers over 2020 met die van 2019.

Website: [Benchmarks en best practices](#)

Voor meer informatie: Ingrid Balijon, 06 41 07 87 18, ibalijon@probiblio.nl

INZET INFORMATIE-SYSTEMEN TEN BEHOEVE VAN PRIMAIRE PROCESSEN

Wensen van bibliotheken rond systemen en systeemfuncties zijn sterk aan verandering onderhevig. Denk bijvoorbeeld aan ticketing- en evenementmanagementsystemen, CRM en virtuele bibliotheekvestigingen. Verschuivende rollen van de bibliotheek en nieuwe technologische ontwikkelingen vragen voortdurend om aanpassing en vernieuwing. In dit project inventariseren we de actuele en toekomstige informatiebehoefte en systeemfunctie van de bibliotheek.

De bibliotheken AanZet en Kennemerwaard werken samen met Probiblio aan het ontwikkelen van een

prototype van een virtuele vestiging, inclusief businesscase. Bij beide bibliotheken is in het vierde kwartaal een pilot van start gaan, die zal doorlopen tot begin 2022. Voor het project is in juli de sturgroep Virtuele Bibliotheekvestiging opgericht, met vertegenwoordigers van beide bibliotheken en Probiblio.

In samenwerking met Bibliotheek AanZet zijn voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd voor een experiment met hybride programmeren. Het experiment wordt in het eerste kwartaal van 2022 afgerond.

Website: [Inzet informatiesystemen ten behoeve van primaire processen](#)

Voor meer informatie: Koen Baaij, 06 40 11 75 37, kbaaij@probiblio.nl

STUURINFORMATIE EN BUSINESS INTELLIGENCE

Data en informatie worden steeds belangrijker in de bedrijfsvoering van bibliotheken. Stuurinformatie en business intelligence helpen de bibliotheek om slimmere, datagestuurde beslissingen te nemen, bijvoorbeeld op het gebied van klantgedrag.

In dit project onderzoeken we hoe bibliotheken beschikbare data uit verschillende bronnen kunnen combineren in één informatiebron. Aan de hand van onderzoek en marktverkenning komen we tot de technische oplossing voor stuurinformatie en business intelligence die voor de bibliotheken het meest geschikt is. We implementeren de gekozen oplossing tijdens een pilot en vertalen deze indien gewenst naar een dienstverleningsmodel.

Het project is in april van start gegaan met de bibliotheken Gouda, Den Haag, Kennemerwaard en de OBA. Deze bibliotheken willen inzicht krijgen in hun prestaties, eenvoudig data kunnen ontsluiten en weten hoe ze efficiënter kunnen omgaan met middelen. Momenteel wordt een dashboard ontwikkeld op basis van gegevens uit Wise. Dit is het startpunt voor de ontwikkeling van praktische datagedreven inzichten.

Website: [Stuurinformatie en Business Intelligence](#)

Voor meer informatie: Bram ter Steege, 06 24 54 60 03, btstege@probiblio.nl

NETWERK COLLECTIESPECIALISTEN EN PROVINCIAAL COLLECTIEPLAN

In dit project delen bibliotheken kennis over de vorming en werking van de (provinciale) collectie en hoe die samenhangt met de rest van de bibliotheekorganisatie. Om de paar jaar schrijft Probiblio in samenwerking met de specialisten uit beide provincies een provinciaal collectieplan, op basis van het landelijk collectieplan. Rond het provinciaal collectiebeleidsplan komen collectiespecialisten van de bibliotheken per provincie regelmatig bij elkaar.

Er zijn drie onderdelen in 2021: Monitor Noord-Holland, collectioneurennetwerk Noord-Holland en collectioneurennetwerk Zuid-Holland. Het project is in het voorjaar van start gegaan. Negen bibliotheken nemen deel aan het project.

In het vierde kwartaal werd het [Provinciaal collectiebeleidsplan Zuid-Holland 2021-2024](#) goedgekeurd door het BOZH. Dit plan kwam tot stand na intensieve samenwerking tussen collectiespecialisten uit de hele provincie.

Website: [Netwerk collectiespecialisten en provinciaal collectieplan](#); [Collectiebeleidsplan Noord-Holland](#); [Monitor Provinciaal Collectiebeleid Noord-Holland 2021](#); [Interview Netwerk collectiespecialisten Noord-Holland](#)

Voor meer informatie: David Rozema, drozema@probiblio.nl

INFORMATIEBEVEILIGING EN PRIVACY IN DE BIBLIOTHEEK

Voor bibliotheken is bewustzijn over de privacy van bibliotheekgebruikers erg belangrijk. Hiermee moet continu rekening worden gehouden tijdens de dagelijkse werkzaamheden in de bibliotheek, maar ook in projecten van bibliotheekmedewerkers en vrijwilligers. Daarnaast is het niet alleen belangrijk om intern alles goed op orde te hebben: de bibliotheek moet ook bezoekers en klanten kunnen ondersteunen. Probiblio ondersteunt bibliotheken bij vraagstukken rond de naleving van de AVG en aanverwante wetgeving (compliance). Ook is er een Privacy Servicedesk waar bibliotheken terecht kunnen met vragen; bibliotheken maken hier geregeld gebruik van. Probiblio draagt bij aan samenwerking door onder andere het voorzitterschap van de landelijke werkgroep Privacy & Informatiebeveiliging.

Privacy is een belangrijk thema bij de IDO-dienstverlening. De landelijke privacy-handreiking [Hulp bieden binnen het IDO](#) bevat tips en handvatten voor het omgaan met vraagstukken rondom privacy. Toepassing is complex en afhankelijk van de lokale situatie en om die reden organiseerde Probiblio IDO-privacysprekken in november en december.

Sinds 2020 wordt een ongekende toename in het aantal cybersecurityincidenten gemeten. In een andere observatie onder het MKB door Interpolis, wordt vastgesteld dat cybersecurity vaak een blinde

vlek is bij de inzet van ICT-middelen, en slechts basale beveiligingsmaatregelen worden getroffen. Probiblio ontwikkelt in samenwerking met een deskundige docent een [leergang informatiebeveiliging](#) (2022), in de vorm van vier werkbijeenkomsten voor verantwoordelijken bij bibliotheken. De leergang gaat in op risico's die voor bibliotheken relevant zijn.

Website: [Informatiebeveiliging en privacy in de bibliotheek](#); [Special Privacy en informatiebeveiliging \(november\)](#)

Voor meer informatie: Koen Baaij, 06 40 11 75 37, kbaaij@probiblio.nl